

## Leven in liefde

Onze tuin is vrij nieuw, hij is 4 jaar geleden aangelegd, en deze zomer – misschien wel als gevolg van de enorme hittegolf die we hebben gehad – is mijn *magnolia grandiflora* eindelijk in bloei gekomen. Ik wist al, gezien ons klimaat, dat ik niet te veel moest verwachten. Toch bleef ik kijken. En op een dag zag ik de knoppen zich vormen, waar normaal gesproken alleen nieuwe bladeren groeien. Ik geloofde het bijna niet meer. Een goede vriendin met veel verstand van planten komt mij zo nu en dan in de tuin helpen. Zij kwam een kijkje nemen. Ze legde uit dat ze de boom eerder dit voorjaar een speciale behandeling had gegeven; Blijkbaar had ze een soort zoete traktatie voor de wortels van de boom gemaakt. De boom bloeit nu nog steeds, zelfs weken later. Dat geldt ook voor de rozen die ze tijdens hetzelfde bezoek heeft bemest. Dus de prachtige bloemen zijn niet geheel aan de hittegolf te danken!

Die bloeiende magnolia is voor mij een lichtpuntje in de hittegolven van eerder deze zomer. Ik moet toegeven, hoewel ik een 'Californië-meisje' ben, was ik behoorlijk moe aan het einde van de hittegolven.

Ik denk dat vooral twee dingen tot mijn vermoeidheid hebben geleid:

1. ten eerste de lange periode met hoge temperaturen. Je moest constant water drinken, en zelfs dan leek het nooit genoeg te zijn.

2. Ten tweede was er een andere uitdaging. De buurt waar we wonen is, samen met de wijk Tuinzigt in Breda, geselecteerd als locatie voor een gemeentelijke pilotproject over buurtveerkracht. Herinner je je nog het boekje over mogelijke calamiteiten dat eerder dit jaar naar elk Nederlands huishouden is gestuurd?

Dit project is bedoeld om ons te helpen om beter voorbereid te zijn op een calamiteit zoals een langdurige stroomstoring. Hoe kunnen we, bijvoorbeeld, nu al een sterker gemeenschapsgevoel creëren, zodat we bij een stroomstoring weten wie in de buurt extra hulp nodig heeft, wie een medische opleiding heeft, wie handig is met een schroevendraaier – allerlei dingen. Ik begon na te denken over hoe de kerk vroeger veel van deze verbindende functies vervulde. Dus waarom vond ik dit project zo stressvol? Toen ik de omvang van het probleem zag, hoe onvoorbereid de meesten van ons zijn en hoe belangrijk je naaste burens zouden zijn – en tegelijkertijd wat er nog moest gebeuren – voelde ik bij mij de moed in de schoenen zakken.

Ik wenste dat mijn tuinierende vriendin hetzelfde voor me kon doen als met mijn bloeiende planten – gewoon een zoete traktatie over mijn voeten strooien, en klaar!

'Groei en bloei' is een bekend thema in de Bijbel. Vandaag heb ik als hoofdttekst voor het eerste deel van Johannes 15 gekozen: de wijnstok en de ranken. Nadat we over de context hebben nagedacht, zullen we enkele principes onderzoeken die Jezus aanhaalt. Johannes 15:1-12 De wijnstok en de ranken:

1 'Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de wijnbouwer. 2 Iedere rank aan Mij die geen vrucht draagt snijdt Hij weg, en iedere rank die wel vrucht draagt snoeit Hij bij, opdat hij meer vruchten voortbrengt. 3 Jullie zijn al rein door alles wat Ik tegen jullie gezegd heb. 4 Blijf in Mij, dan blijft Ik in jullie. Een rank die niet aan de wijnstok blijft, kan uit zichzelf geen vrucht dragen. Zo kunnen jullie geen vrucht dragen als jullie niet in Mij blijven. 5 Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken. Als iemand in Mij blijft en Ik in hem, zal hij veel vruchten voortbrengen. Maar zonder Mij kun je niets doen. 6 Wie niet in Mij blijft is als een wijnrank die weggegooid wordt en verdort; hij wordt met andere ranken verzameld, in het vuur gegooid en verbrand. 7 Als jullie in Mij blijven en mijn woorden in jullie, kun je vragen wat je wilt en het zal gebeuren. 8 De grootheid van mijn Vader zal zichtbaar worden wanneer jullie veel vruchten voortbrengen en mijn leerlingen zijn. 9 Ik heb jullie liefgehad, zoals de Vader Mij heeft liefgehad. Blijf in mijn liefde: 10 Je blijft in mijn liefde als je je aan mijn geboden houdt, zoals Ik me ook aan de geboden van mijn Vader gehouden heb en in zijn liefde blijf. 11 Dit zeg Ik tegen jullie om je mijn vreugde te geven, dan zal je vreugde volkomen zijn. 12 Mijn gebod is dat jullie elkaar liefhebben zoals Ik jullie heb liefgehad. 13 Er is geen grotere liefde dan je leven te geven voor je vrienden.

Waar denk je aan als je hoort over een wijnrank? Misschien rijen van wijnranken op een heuvel tot in de verte, ergens in Italië of Frankrijk? Misschien zie je jezelf koude druiven eten in de koele schaduw op een warme dag, of genieten van een glas wijn? De context is heel belangrijk om de wijnstok en ranken te begrijpen: Dus een passende vraag is: Waar dachten de Joden in Jezus' tijd aan, als ze hoorden over een wijnrank?

Ze dachten zeker aan heerlijke druiven, wijn en de praktische, koele schaduw van de wijnranken. Maar voor hen betekenden wijnranken zoveel meer. Denk maar eens aan hoe wij naar de Nederlandse vlag kijken op 4 mei. Die vlag is voor ons een symbool van onze identiteit: We zijn vrijheidslievende mensen die samen staan, divers maar sterk. Toen Joden in die tijd aan een wijnrank dachten, had het ook te maken met hun kernidentiteit – het volk van God dat God mocht leren kennen. Veel tuinen hadden hoekjes bedekt met vijgenbomen en wijnranken, gewijd aan gebed en meditatie. De band met wijnranken was zo sterk dat de Tempel in Jeruzalem, de grote ontmoetingsplaats tussen God en zijn volk, aan de buitenkant versierd was met een enorme gouden wijnrank bij de ingang, waaraan trossen van gouden druiven van twee meter lange hingen. De tempel was de ultieme plek voor Gods volk om God te ontmoeten.

Dit betekent dat Jezus' leer over de wijnstok nogal schokkend moet zijn geweest voor Zijn Joodse toehoorders. Hij zei dat leven en verbondenheid met God door Hem zouden plaatsvinden. Hij is de ware wijnstok waardoor we God mogen leren kennen. Herinnert u zich het moment dat Jezus Nathaniël riep? Filippus brengt zijn vriend Nathaniël mee om hem aan Jezus voor te stellen: Johannes 1:47-50:

Jezus zag Nathaniël naar zich toe komen en riep uit: 'Zie, een ware Israëliet, in wie geen bedrog is!' Nathaniël vroeg hem: 'Hoe kent u mij?' Jezus antwoordde: 'Voordat Filippus je riep, toen je onder de vijgenboom zat, zag ik je.' Nathaniël antwoordde hem: 'Rabbi, u bent de Zoon van God, u bent de Koning van Israël!'

Wat is hier aan de hand? Denk eens terug aan Joodse tuinen, met het koele buitenruimte voor gebed, meditatie en het bestuderen van de Torah. Het feit dat Jezus zijn karakter kende, dat vond Nathaniël al merkwaardig: 'hij kent mij, met mijn drijfveer van integriteit'. 'Hoe kan dat', vraagt hij aan Jezus. Maar dan: Jezus openbaarde aan Nathaniël dat Hij Nathaniël zag toen hij in zijn eigen gebedsplek, mediteerde over Gods woord en dacht aan de komende Messias. Zelfs Filippus niet wist dat hij eerder die dag daar zat. Dit helpt ons te begrijpen waarom Nathaniël zo enthousiast reageerde toen Jezus zei dat Hij 'hem God zag zoeken'. Nathaniël voelde zich op dat moment gezien, gekend en gevonden. Hij was aan het zoeken, en werd gevonden door de Messias, de Koning. Jezus is de plek waar we God ontmoeten. In deze woorden over de wijnstok en de ranken verkondigt Jezus dat Hijzelf de shalom van God is, de plaats van gemeenschap met God. We hoeven niet langer ergens heen te gaan om God te vinden. Net als Nathaniël kunnen we ons verheugen dat de Heer ons gevonden heeft!

(In de woorden van Salomo van blijde ontdekking: *ik ben van mijn geliefde, en mijn geliefde is van mij!*).

Laten we eens kijken wat dit allemaal betekent in de context van de leer van de wijnstok en de ranken. Ik zal dit doen door vijf vragen te stellen.

Vraag 1: Wat leren de wijnstok en de ranken ons over God? De eigenaar van de wijngaard, de wijnbouwer, is de belangrijkste speler. Daarom komt deze vraag als eerst. Hij heeft ons daar als Zijn wijnranken geplaatst, verbonden met de ware wijnstok, Jezus. Let op de volgorde: we produceren geen vruchten om onze plek in de wijngaard te verdienen; nee, de Vader zelf heeft ons er een plaats gegeven, en verbonden met de ware wijnstok, zijn Zoon. Als we verbonden blijven met de Zoon, leidt dat tot iets heel moois: vruchten die 'blijven'. De zorg van de wijnbouwer voor de wijnstok en de ranken is groot, daadkrachtig en vol genade: wanneer er onvermijdelijk allerlei zijtakken en onvruchtbare scheuten uit de ranken groeien, snoeit hij ze weg zodat de rank beter kan standhouden en groeien—ook in de moeilijkste omstandigheden van het leven. Ranken zijn gemaakt om leven vanuit de wijnstok te krijgen, en omzetten in groei. Gods verlangen is dat we allemaal in liefde leven, met Hem en met elkaar. Daarom geeft Hij ons de vrijheid om van Hem te leren, en deel te hebben aan Zijn liefde: de soort liefde die haar leven geeft voor haar vrienden.

Vraag 2: Wat zijn vruchten die blijven? Hoe zit dat in verhouding tot de liefde? Net als het logisch is dat een wijnrank druiven geeft, is het logisch dat de vruchten die voortkomen uit onze relatie met Jezus als de wijnstok doordrenkt zullen zijn met Zijn agape-liefde: Liefde die vol geloof en hoop is. Vrucht dragen betekent Gods liefde op allerlei manieren uiten, waaronder onze eerste stap als gelovigen: vertrouwen op God als liefde, wat op zichzelf al een prachtige vrucht is.

Vraag 3: Zijn wij ranken, en wat betekent snoeien voor ons? Jezus zegt dat hij de wijnstok is en wij de ranken. Elke rank (persoon) ondergaat routinematige verzorging die bestaat uit schoonmaken en snoeien. Zoals ik net heb uitgelegd, is het belangrijk dat we God daarin vertrouwen. Zijn bedoeling is ons welzijn, en het welzijn van zijn schepping.

In de wijnbouw spreken ze van drie oogsten. De eerste is de groene oogst, ook wel bekend als snoeien. De wijnbouwer observeert de ranken en de uitlopers die uit de ranken groeien, en kijkt welke het meeste potentieel hebben — en welke naar de groene oogst gaan. Het snoeien van de rank is een teken van zijn gunst: Hij doet wat het beste is voor de rank, in het geloof in de waarde van de wijnstok en de ranken samen. Naarmate het groeiseizoen warmer wordt, moet elke rank uiteindelijk zo sterk mogelijk zijn om goed te kunnen groeien ook in de moeilijke omstandigheden van de verschroeiende hitte, van situaties of mensen die je schaden. Een rank mag dan moe zijn, omstandigheden mogen dan moeilijk zijn, maar hij kan nog steeds putten uit de beschermende liefde van de wijnstok. De tweede, belangrijkste oogst is wanneer de meeste vruchten worden geplukt. Maar er is ook een derde oogst, de late oogst, waarbij een deel van de vruchten die opzettelijk aan de wijnstok zijn blijven hangen om aan het einde van het seizoen te rijpen, eindelijk wordt binnengehaald. Deze vruchten zijn het zoetst. Deze vruchten komen voort uit een diepe verbinding met God, dwars door allerlei moeilijke situaties heen. We zijn dankbaar voor zulke aanhouders, en eren wat God kan doen in en door een mensenleven.

Vraag 4: Aangezien de Vader de wijngaard beheert en de Zoon (die de wijnstok is) agape-liefde geeft om de ranken te voeden en te versterken, wat is dan onze rol? Wat betekent 'blijven in hem'? Blijven is onze rol, en voor een rank lijkt het vanzelfsprekend. Voor een mens is het echter moeilijker. Laat ik eerst uitleggen wat de ranken ons leren over blijven. Ranken hoeven helemaal niet 'keihard hun beste' te doen. Maar wij mensen hebben wel de neiging om dat te doen — en daarom kunnen we wel moeite hebben met het begrip 'blijven'. Goed nieuws is van twee kanten. Eerst, dat 'blijven' voor ons is ook niet 'op eigen kracht harder je best doen'. Tweede, en in die zin schiet de metafoor tekort, "blijven" vraagt wel degelijk een bepaalde inspanning die we als mensen moeten leveren: we vertrouwen. Wat hierbij ontzettend belangrijk is: God heeft ons voldoende geloof gegeven om te vertrouwen: 2 Petrus 1:3:

3Zijn goddelijke macht heeft ons alles geschonken wat nodig is voor een vroom leven, door de kennis van Hem die ons geroepen heeft door zijn majesteit en wonderbaarlijke kracht. ( )

Vraag 5: Jezus zegt dat als we in Hem blijven en Hij in ons, we 'alles wat we willen' in Zijn naam mogen vragen, en Hij zal het ons geven. Wacht even, hoorden we dit vorige week niet al eens? Weet je nog hoe Tanja toen uitlegde dat God koning Salomo vroeg 'om Hem om alles te vragen', en dat 'Hij het zou geven'? God was blij dat Salomo om een luisterend hart vroeg. In de woorden van de Bijbeltekst van vandaag, zouden we Salomo's hart een "blijvende" hart kunnen noemen. Koning Salomo had om wijsheid gevraagd omdat hij in zijn relatie met God al de goede wijsheid van God geproefd en ervaren had. Wijsheid kun je zien als kennis die bevrucht is door liefde. God was er zeker blij mee om het verlangen dat Hij in Salomo's hart had gelegd te vervullen: de woorden van God in praktijk brengen als dienaar van Gods volk. Dit geeft ons een manier om te begrijpen wat 'vragen in Zijn naam' betekent. Het betekent geïnspireerd en vervuld zijn met de liefde van God die door ons heen werkt, zodat het bidden om iets voortvloeit uit die verbinding. Een voorbeeld: "Heer, ik voel uw compassie in deze situatie: help me te weten welke acties ik moet ondernemen om die persoon in nood te bemoedigen". "Heer, het is een lastig situatie, en ik heb uw hulp nodig om uit liefde te reageren: geef mij rust en leid mij — en ons allen in liefde"

We gaan afronden Terugkomend op mijn verhaal aan het begin van de preek. Er is een dame in de buurtgroep, laten we haar Trix noemen, die erg actief is. Trix vertelde me na een bijeenkomst – we waren allebei moe na een warme dag – dat ze gefrustreerd was door het gebrek aan interesse van de mensen in haar flatgebouw. Ondanks haar inspanningen willen maar weinig mensen meedoen. Toen Trix me haar keurig geordende voorraadkast vol proviand liet zien, zuchtte ze en zei dat ze gewoon niet wist wat ze zou doen als iemand die zich niet had voorbereid, plotseling tijdens een calamiteit naar haar toe zou komen en zou zeggen dat ze iets nodig hadden. Ze vond het “gewoon niet eerlijk, snap je”? En toen schoot me ineens een antwoord te binnen, dus ik zei tegen haar: "Ik begrijp wat je voelt, want dat is moeilijk. Maar weet je, ik weet zeker dat je het ze zult geven, want je hebt een goed hart." Wat een schat dat God haar zo gerust wilde stellen door het geloof van Jezus in haar. Nu organiseren een aantal van ons die in de buurt wonen een 'buurtborrel' om de contacten tussen mensen te bevorderen. Het is een begin – en ik ben nu al zo blij met de nieuwe, prachtige mensen die we hebben ontmoet.

Wat neem je mee uit de boodschap van vandaag? Het dagelijks leven is als het leven van de wijnstok dat Jezus beschrijft: zelfs in de hitte van de dag samen leven met God, groeien in liefde van binnenuit. Net als Salomo kunnen we God vertellen dat we ernaar verlangen de goede vrucht van liefde te dragen – in al haar vormen – en Hij zal dit verlangen dat Hij in je heeft gelegd, eren. We weten dat we gemaakt zijn voor God en voor elkaar. In de taal van de wijnstok:

“Blijf in Jezus en draag de vrucht van agape-liefde”.